ገንዘብ ሚኒስቴር

የቅድመ ግብር ክፍያ ሥርዓት አፈፃፀም
መመሪያ ቁጥር 201/2013

ገንዘብ ሚኒስቴር

መጋቢት 2011 ዓ.ም

የቅድመ ግብር ክፍያ ስርዓት አፈፃፀም
መመሪያ ቁጥር 201/2013

1. አወጪው ባለሥልጣን

የገንዘብ ሚኒስትሩ በፌደራል የገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 አንቀጽ 85(4) ፣ አንቀጽ 99(2) እና በፌደራል የገቢ ግብር ደንብ ቁጥር 410/2009 አንቀጽ 61 በተሰጠው ስልጣን ማስረት ይህን መመሪያ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

2. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ "የቅድመ ግብር ክፍያ ስርዓት አፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 201/2013" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

3. ትርጓሜ

በዚህ መመሪያ ወስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሐረጎች በፌደራል ገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 እና በፌደራል ታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 የተሰጣቸዉን ትርጉም ይይዛሉ፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር ለዚህ መመሪያ አፈጻጸም ሰባል፡-

ሀ/ **"ለንግድ የሚውሉ ዕቃዎች"** በዚህ መመሪያ አንቀጽ 5 የተሰጣቸው ትርጉም ይኖራቸዋል፡፡

ለ/ **"አዋጅ"** ማለት የፌዴራል የገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 ነው፡፡

ሐ/ **"ደንብ"** ማለት የፌዴራል የገቢ ግብር ደንብ ቁጥር 410/2009 ነው፡፡

መ/ **"የታክስ ባለስልጣን"** ማለት የገቢዎች ሚኒስቴር ወይም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የገቢዎች ባለስልጣን ወይም የድሬዳዋ አስተዳደር የገቢዎች ባለስልጣን ነው፡፡

ሠ/ **"የጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤት"** ማለት በጉምሩክ ኮሚሽን ስር የሚገኝ የገቢ እና ወጪ እቃዎች የሚስተናገዱበት ቅ/ጽ/ቤት ነው፡፡

4. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ መመሪያ ለንግድ የሚውሉ እቃዎችን ከውጭ ወደ አገር በሚያስገቡ እና ለአገር ወስጥ ግዥ ከሚፈፀም ክፍያ ላይ ግብር ቀንሰው እንዲያስቀሩ ግዴታ በተጣለባቸው ሰዎች ላይ ሁሉ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

ዕቃዎች ወደ አገር በሚገቡበት ጊዜ ስለሚከፈል ግብር

5. ግብር ስለመክፈል

በአዋጁ አንቀጽ 85(1) መሠረት የሠንጠረዥ "ሐ" ግብር ከፋይ ለንግድ የሚውሉ እቃዎችን ወደ አገር ሲያስገባ የእቃዎቹን የጉምሩክ ዋጋ ፣ የመድን አረቦንና የማጓጓዣ ወጪ 3% (ሦስት በመቶ) የንግድ ስራ ገቢ ግብር በቅድሚያ ለባለስልጣኑ ይከፍላል፡፡

6. ለንግድ የሚውሉ ዕቃዎች

ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት በስተቀር ከውጭ ወደ አገር ወስጥ የሚገቡ ማናቸውም ዕቃዎች 'ለንግድ የሚውሉ ዕቃዎች' ናቸው፡፡

1. በፌደራል እና በክልል የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ መሠረት ለመንግስት መ/ቤት በተሰጠው ትርጉም ወስጥ የተካተቱ የፌደራል መንግስት መ/ቤቶች እና የክልል መንግስታት መ/ቤቶች የሚስገቧቸው ዕቃዎች፣

2. ለትርፍ ያልተቋቋሙ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች እና ማህበራት የሚያስገቧቸው እቃዎች /ከተቋቋመበት አላማ ውጭ በንግድ ሜልክ የሚስገቧቸውን ዕቃዎች አይጨምርም/ ፣

3. በዲፕሎማቲክ እና ሌሎች ዓለም አቀፍ ስምምነቶች መሠረት ከንግድ ትርፍ ግብር ነፃ የሆኑ የዓለም አቀፍ ድርጅቶች፣ የውጭ ዲፕሎማቲክ ወይም ኮንሱለር ሚሲዮኖችና የእነዚሁ አባላት የሚያስገቧቸው ዕቃዎች፡፡

4. የገንዘብ ሚኒስቴር ባወጣው መመሪያ መሠረት የግል መገልገያ እቃዎችን ከቀረጥ ነፃ ወይም ቀረጥና ታክስ ከፍለው እንዲያስገቡ የተፈቀደላቸው ግለሰቦች የሚያስገቧቸው እቃዎች፣፣

5. በጉምሩክ ታሪፍ ደንብ 2ተኛ መደብ (ለ) ተጠቃሚ ሆነው እቃዎችን የሚያስገቡ ግለሰቦችና ድርጅቶች፣

6. በፌደራልና በክልል ኢንቨስትመንት ባለሥልጣን ከገቢ ግብር ነፃ የመሆን መብት /Tax Holiday/ የተፈቀደላቸው ግለሰቦችና ድርጅቶች በእፎይታው ጊዜ ወስጥ የሚያስገቧቸው እቃዎች፣

7. የአምራችነት ፈቃድ ያላቸው ሰዎች ወይም ድርጅቶች ለሚያመርቷቸው ዕቃዎች በግብአትነት የሚጠቀሙባቸው ጥሬ ዕቃዎች እና ለካፒታል ዕቃዎች የሚያገለግሉ መለዋወጫዎች፣

8. ኢንዱስትሪዎችን ለማቋቋም ወይም ለማስፋፋት ወይም ለሃይል ማመንጫ ወይም የማናኛ አገልግሎት ለማዝርጋት ወዘተ ወደ አገር የሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች ከኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት ኮሚሽን ወይም ጉዳዩ ከሚመለከተው አካል የካፒታል ዕቃዎች መሆናቸውን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ከቀረበ፣

9. የንግድ ትርኢት ለማሳተፍ የሚመጡ የውጪ አገር ድርጅቶች ምርታቸውን ለማስተዋወቅ ወደ አገር ወስጥ ይዘውት የሚገቡት እቃ፣

10. በማዕድን እንዲሁም በፔትሮለያም ስራ ላይ የተሰማሩ ግለሰቦች ወይም ድርጅቶች ለነዚህ ስራዎች አገልግሎት እንዲሰጡ የሚያስገቧቸው እቃዎች፣

11. ለሰብዓዊ እርዳታ ከውጭ ወደ አገር ወስጥ የሚገቡ ዕቃዎች፣

7. <u>ወደ አገር ከሚገቡ ለንግድ ከሚውሉ ዕቃዎች የቅድሚያ ግብር ስለማሰብሰብ</u>

1. ዕቃዎች ወደ አገር በማስገባት ጊዜ የቅድሚያ ግብር የሚከፈለው በጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤቶች በኩል ይሆናል፡፡

2. የጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤቶች ለንግድ ከሚውሉ ዕቃዎች የቅድሚያ ግብር ሲሰበስቡ የግብር ከፋዩን ስም፣ አድራሻ እና የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር በመጠቀም መመዝገብና ሂሳቡን በዚሁ መሠረት መያዝ አለባቸው፡፡

3. የጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤቶች የሰበሰቡት የቅድሚያ ግብር የገቢዎች ሚኒስቴር በሚዘረጋው ስርዓት መሰረት ለገቢው ባለቤት የሚያስተላልፍ ይሆናል፡፡

ክፍል ሦስት

<u>በሀገር ወስጥ ከሚፈፀሙ ክፍያዎች ላይ ግብር ቀንሶ ስለማስቀረት</u>

8. <u>ግብር ቀንሰው የሚያስቀሩ ሰዎች</u>

በአዋጁ አንቀጽ 92 መሰረት በግዥ ወቅት ከሚፈጽሙት ክፍያ ላይ ግብር ቀንሰው እንዲያስቀሩ ግዴታ የተጣለባቸው ሰዎች ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ናቸው

1. በህግ የሰውነት መብት የተሰጣቸው ድርጅቶች፡- የአክሲዮን ማህበር፣ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር፣ የሽርክና ማህበር፣ የህብረት ስራ ማህበር፣ ......ወዘተ፣

2. የመንግስት መ/ቤቶች፡- በፌደራል እና በክልል የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ መሠረት ለመንግስት መ/ቤቶች በተሠጠው ትርጉም ወስጥ የሚካተቱ ወይም በተቋቋመበት ሕግ የመንግሥት መ/ቤት የተባሉ የፌደራል ፣ የክልል ፣ የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና የድሬዳዋ አስተዳደር የመንግስት መ/ቤቶች፣

3. ለትርፍ ያልተቋቋሙ ድርጅቶች፡- ለትርፍ ላልሆነ ለተለያዩ ዓላማዎች የተቋቋሙ ማህበራትና የሃይማኖት ድርጅቶች፣

4. ማኅግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፡- በሲቪክ ማህበራት አዋጅ መሠረት የተቋቋሙ "የኢትዮጵያ የበጎ አድራጎት ድርጅቶች" ወይም "የኢትዮጵያ ማነበሮች" ወይም በኢትዮጵያ ወስጥ የሚንቀሳቀሱ በውጭ አገር የተቋቋሙ ተመሳሳይ ድርጅቶች፣

5. የገቢዎች ሚኒስቴር በአዋጁ አንቀጽ 92(1) በተሰጠው ስልጣን ማሰረት በሚያወጣው መመሪያ ግብር ቀንሰው እንዲያስቀሩ ግዴታ የተጣለባቸው ግለሰብ ግብር ከፋዮች፣

6. የኢትዮጵያ ምርት ገበያ ድርጅት በምርት ገበያው አማካኝነት ከሚከናወን ግብይት ጋር በተያያዘ ገዥውን በመወከል የሚፈፅመው ግብይት፣

9. ግብር ቀንሶ ለሚያስቀር ሰው የሚሰጥ የምስክር ወረቀት

1. ከተከፋይ ሂሣቦች ላይ ግብር ቀንሶ ገቢ የሚያደርግ ኃላፊነት ለተሰጣቸው ሰዎች ባለስልጣኑ ለዚሁ አላማ በሚያዘጋጀው ቅጽ ማሰረት የምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡

2. ግብር ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ የተጣለበት ሰው በባለስልጣኑ ሲመዘገብ ወይም ባለስልጣኑ እንዲመዘግበው በሚመለከታ በማጠየቅ ግብር ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ የተጣለበት ስለመሆኑ የሚያረጋግጥ የምስክር ወረቀት መያዝ አለበት፡፡ ይሁን እንጂ በማናቸውም ምክንያት የምስክር ወረቀቱን ሳይዝ የዘገየ ቢሆንም አዋጁ በሚያዘው መሠረት ግብሩን ቀንሶ በማስቀረት ለባለስልጣኑ ገቢ ማድረግ ይኖርበታል፡፡

10. ግብር ተቀናሽ የሚደረግበት የክፍያ ማጠን እና የግብር መጣኔ

1/ በአዋጁ አንቀፅ 92 ንዑስ አንቀፅ 1 መሠረት ግብር ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ የተጣለባቸው ሰዎች ለሚከተሉት ግብይቶች ከሚፈጽሙት ጠቅላላ ክፍያ ላይ 2% (ሁለት በመቶ) ግብር ቀንሰው የማስቀረት ግዴታ አለባቸው፡

ሀ) በኢትዮጵያ ወስጥ በአንድ ግዥ ወይም በአንድ የዕቃ አቅርቦት ወል ከብር 10,000 (አሥር ሺህ ብር) በላይ ለሆነ የዕቃ አቅርቦት ለሚፈፀም ክፍያ ፤

ለ) በኢትዮጵያ ወስጥ በአንድ የአገልግሎት ወል ከብር 3,000 (ሦስት ሺህ ብር) በላይ ለሚፈፀም ክፍያ፤

2. በዕቃና አገልግሎት ግዥ ወል መሠረት ከሚፈፀም የቅድሚያ ክፍያ /Advance payment/ ላይ የቅድመ ግብር ክፍያ ተቀናሽ አይደረግም፡

3. በአንድ ወል ወስጥ የተመለከተው አጠቃላይ የገንዘብ ማጠን በተለያየ ጊዜያት ተከፋፍሎ ክፍያ የሚፈጸም ሲሆን ለቅድመ ግብር ክፍያ ማሰረት የሚሆነው አጠቃላይ በወሉ ላይ የተመለከተው የገንዘብ ማጠን ነው፡

4. በአዋጁ አንቀጽ 92 (4) እና በደንቡ አንቀጽ 63 ማስረት ግብር ተቀናሽ የሚደረግበት ዕቃ ወይም አገልግሎት አቅራቢ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥሩን (እና የፀና የንግድ ስራ ፈቃዱን (ሁለቱንም)) ግብር ቀንሶ ለሚያስቀረው ገዥ ሊያቀርብ ካልቻለ ገዥ ለአቅራቢው ከሚፈጽመው ጠቅላላ ክፍያ ላይ 30% (ሰላሳ በመቶ) ግብር ተቀናሽ ማድረግ አለበት፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 የተደነገገው ቢኖርም የቤት ኪራይ አገልግሎት እና ባለስልጣኑ ባወጣው የታክስ ደረሰኝ አስተዳደር መመሪያ ማስረት በግዥ ሚጋገጫ ደረሰኝ ማጠቀም ከሚቻልባቸው ግብይቶች ላይ ተቀናሽ የሚደረገው 2 በመቶ ቅድመ ግብር ብቻ ነው፡፡

6. በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ 1 መሠረት ተቀናሽ የሚደረገው 2% (ሁለት በመቶ) እና በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀጽ 4 ማስረት ተቀናሽ የሚደረገው 30 በመቶ ግብር የሚሰላበት የዕቃው ወይም የአገልግሎቱ ጠቅላላ የክፍያ ማጠን በግብይቱ ላይ የሚከፈሉ የማንግስት ታክሶችን (እንደየተጨማሪ እሴት ታክስ እና ተርን ኦቨር ታክስ የመሳሰሉትን) እና በሻጭ ገቢ ወስጥ የሚካተቱ ክፍያዎችን ሳይጨምር ነው፡፡

<

7. ግብር ተቀናሽ የሚደረግበት ለጥገና እና/ወይም ዕድሳት የሚፈጸም ክፍያ ማጠን

ሀ) የጥገና እና/ወይም ዕድሳት አገልግሎት ሰጪዎች ከአገልግሎት ገዢ ጋር ለጥገና እና/ወይም ዕድሳት በሚያደርጉት ውል ማለዋወጫ ዕቃዎችን አገልግሎት ሰጪ በደረሰኝ ገዝቶ ሲያቀርብ ገዢ ገንዘቡን እንደሚተካለት የተስማሙ እንደሆነ አገልግሎት ሰጪው ለማለዋወጫ ዕቃዎች ግዥ ከሚፈጽመው ክፍያ ላይ በአዋጁ መሠረት ግብር ተቀናሽ አድርጐ ገቢ የማድረጉ ግዴታ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አገልግሎት ሰጪው ለማለዋወጫ ግዥ ያወጣው ገንዘብ በደረሰኙ መሠረት በገዢው ሲተካለት ከተከፋይ ሂሣብ ላይ 2% (ሁለት በመቶ) ግብር ተቀናሽ የሚደረግበት ሲሆን ግብር ተቀናሽ የሚደረገው ከብር 3,000 (ሶስት ሺህ ብር) በላይ በተከፈለ የአገልግሎት ዋጋ ላይ ብቻ ነው፡፡

ለ) አገልግሎት ሰጪው ራሱ አገልግሎቱን ከማለዋወጫ ዕቃው ጋር በአንድነት የሚያቀርብና ለዚሁ ጠቅላላ ዋጋ የሚከፈለው በሚሆንበት ጊዜ አገልግሎት ሰጪው ከሚያገኘው ጠቅላላ ተከፋይ ሂሣብ ላይ ክፍያውን የፈፀመው ገዢ 2% (ሁለት በመቶ) ግብር ቀንሶ ገቢ ማድረግ አለበት፡፡ ይኸውም ለዕቃ አቅርቦት ከብር 10,000 (አሥር ሺ ብር) እና ለአገልግሎት ሲሆን ከብር 3,000 (ሶስት ሺህ ብር) በላይ መሆን ይኖርበታል፡፡ የማለዋወጫ ዕቃና የአገልግሎት ዋጋውን ማለየት አዳጋች በሚሆንበት ጊዜ ግን አቅርቦቱ ሙሉ በሙሉ የአገልግሎት አቅርቦት እንደሆነ ይቆጠራል፡፡

ሐ) ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም የጥገናና እድሳት አገልግሎት ማለት የተሽከርካሪ፣ የተለያዩ ማሽነሪዎች (ሎደር፣ ግሬደር፣ የፋብሪካ ማሽኖች የመሳሰሉት) እና የመሳሪያዎች ጥገናና እድሳትን ይጨምራል፡፡

8. የኮንስትራክሽን አገልግሎት ግዥን በሚመለከት ለኮንስትራክሽኑ ስራ የሚያስፈልጉ ዕቃዎችን ኮንትራክተሩ የሚያቀርብ በሚሆንበት ውል መሠረት ለኮንትራክተሩ ከሚፈጸም ክፍያ ላይ ግብር ተቀናሽ የሚደረገው እንደ ኮንስትራክሽን ስራው አይነት ከጠቅላላው ክፍያ ቀጥሎ የተመለከተው መቶኛ ብቻ ተወስዶ ይሆናል፡፡

- የህንጻ ግንባታ ……………………………………………. 45
- የማጠጥ ውሃ ፕሮጀክት ሲቪል ስራ …………………….. 50
- የመንገድ ግንባታ
  - ለጠጠር መንገድ …………………………………. 72
  - ለአስፋልት መንገድ
    - ለአስፋልት ኮክሪት (Gravel Asphalt Concrete) .. 65
    - በድርብ ለሚሠራ አስፋልት (Gravel Double Surface Treatment) ……………………….. 60
    - ለመንገድማሻሻያ (Rehabilitation) ……………. 40
  - ድልድይ ስራ ……………………………………. 55

9. አንድ ግብይት የዕቃ እና የአገልግሎት ግዥ በውስጡ ያካተተ እንደሆነ በግብይቱ ላይ ለየብቻ የዕቃ እና የአገልግሎት ቅድመ ግብር ሊያዝ የሚገባው ሲሆን ከግብይቱ ባህሪ የተነሳ የእቃ እና የአገልግሎት ግዥ ብሎ ለመለየት የሚያስቸግር ሲሆን ግብይቱ እንደአገልግሎት ግዥ ይቆጠራል፡፡

10. በሥንጠረዥ መ ገቢዎች ላይ የሚከፈለው ግብር የመጨረሻ ግብር በመሆኑ በዚህ ክፍያ ላይ የቅድመ ግብር ክፍያ ስርዓት ተፈጻሚ አይሆንም፡

11. ግብር ቀንሶ የማያዝ ግዴታ የሚመለከታቸው ሰዎች

የሚከተሉት በግዢ ወቅት ከሚፈጽሙት ክፍያ ላይ ግብር ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ የለባቸውም፡

1. ጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች

2. ላኪዎች/ ወደ ውጭ ለሚልኳቸው ምርቶች በግብዓትነት ለሚያገለግሉ እቃዎች ብቻ/

3. በዲፕሎማቲክ እና አለም አቀፍ ስምምነት ማስረት የተቋቋሙ ድርጅቶች፣ የውጭ ዲፕሎማቲክ ኮንሱላር ሚሲዮኖች ፣ ኤምባሲዎች ፣ የተባባሩት መንግስታት ድርጅት አካላት እና የዲፕሎማቲክ መብት ያላቸው ተመሳሳይ አካላት፣

4. የገቢዎች ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያ ቅድመ ግብር የማያዝ ግዴታ ከተጣለባቸው ግለሰብ ግብር ከፋዮች ዉጪ ያሉ ግለሰብ ግብር ከፋዮች፣

12. ግብር ቀንሶ የማያዝ ሥርዓት ተፈጻሚ የሚደረግባቸው ግብይቶች

1. ግብር ቀንሶ የማያዝ ስርዓት ተፈጻሚ የሚደረግባቸው የዕቃ እና የአገልግሎት ግዢዎች የሚከተሉትን ያጠቃልላል፡፡

   ሀ) የሰው ወይም የእንስሳት ህክምና አገልግሎት

   ለ) የሚደበኛ ትምህርት አገልግሎት (ሥልጠናን አይጨምርም)

ሐ) የፋይናንስ አገልግሎት/ ባንክ የደንበኞቹን ንብረት ሲሸጥ የሚቀበለውን ክፍያ አይጨምርም

መ) የኤሌክትሪክ አገልግሎት

ሠ) የቴሌኮሚኒኬሽን አገልግሎት

ረ) የየብስ፣የአየር፣ የባህር እና የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት/ኪራይን አይጨምርም

ሰ) የውሃ አገልግሎት /ታሽጎ የሚሸጥ ውሃን አይጨምርም/

ሸ) ከገቢ ግብር ነፃ መብት (Tax Holiday) የተሰጣቸው ኢንቨስተሮች ከግብር ነፃ በሆኑበት ጊዜ ውስጥ የሚሠጡት አገልግሎት ወይም የሚያቀርቡት ዕቃ

ቀ) በገቢ ግብር አዋጅ መሰረት ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ግብር ተቀናሽ የሚደረግባቸው የሰንጠረዥ "መ" ገቢዎች፣

በ) የነዳጅ አቅርቦት /ቅባት እና ዘይቶችን አይጨምርም/

ተ) በፌደራል እና በክልል የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ መሠረት ለመንግስት መ/ቤት በተሰጠው ትርጉም ወስጥ የሚከተቱ ወይም በተቋቋሚበት ሕግ የመንግሥት መ/ቤት የተባሉ የፌደራል፣ የክልል፣ የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና የድሬዳዋ አስተዳደር መንግስት መ/ቤቶች የሚያቀርቧቸው ዕቃዎችና አገልግሎቶች

ቸ) ለትርፍ ያልተቋቋሙ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችና ማህበራት የሚያቀርቧቸው ዕቃዎችና አገልግሎቶች/ከተቋቋሚበት አላማ ወጪ በንግድ ሜልክ የሚያቀርቧቸውን ዕቃዎችና አገልግሎቶች አይጨምርም

ኀ) በዲፕሎማቲክና ሌሎች ዓለምአቀፍ ስምምነቶች መሠረት ለተቋቋሙ የአለም አቀፍ ድርጅቶች፣ የውጭ ዲፕሎማቲክ ወይም ኮንሱላር ሚሲዮኖችና ኤምባሲዎች እና የተባበሩት መንግስታት አካላት የሚፈጸም ክፍያ

ነ) በገቢ ግብር ህግ መሰረት ከግብር ነጻ ከሆነ ገቢ

ኘ) ከመንግሥት በተሰጣቸው ወክልና መሠረት ዕቃ ወይም አገልግሎት የሚያቀርቡ ድርጅቶች፣

አ) የባህር ትራንስፖርትና ሎጅስቲክስ አገልግሎት ድርጅት ለሚሰጣቸው አገልግሎቶች የሚፈጸሙት ክፍያ

ከ) የፋብሪካ ምርት ያልሆነ የአርብቶ አደር እና የአርሶ አደር የግብርና እና የእንስሳት ውጤት እንዲሁም ከእንስሳት የሚገኝ አገልግሎት

ኸ) የመኖሪያ ቤት ሽያጭ

ወ) በሰው ጉልበት የሚከናወን ዕቃ የመጫና የማውረድ አገልግሎት፣

ዐ) ቅይጥ ግብይት/ በአንድ ግብይት ወስጥ ቅድመ ግብር የሚሻከተው እና የማይሻከተው ግዥ

ዘ) በማቋቋሚያ ህጋቸው ከገቢ ግብር ነጻ የሆኑ ተቋማት

2. በዚህ አንቀጽ ተራ ቁጥር 1 ከተዘረዘሩት በተጨማሪ ሚኒስትሩ ለሌሎች እቃዎች ወይም አገልግሎቶች ግዢ የሚፈጸም ክፍያ የቅድመ ግብር ክፍያ ስርዓት ተፈጻሚ እንዳይደረግበት ሊወስን ይችላል፡፡

13. <u>ግብሩን ቀንሶ እንዲያስቀር ግዴታ የተጣለበት ሰው ተግባርና ኃላፊነት</u>

ግብር ቀንሶ እንዲስቀር ግዴታ የተጣለበት ሰው ቀጥሎ የተዘረዘሩት ተግባራትና ኃላፊነቶች አሉበት፤

1. በአገር ወስጥ ከሚፈጸሙ ክፍያዎች ላይ በወሩ ወስጥ ቀንሶ ቀሪ ያደረገወን አጠቃላይ ግብር ከወሩ የመጨረሻ ቀን ጀምሮ ባሉት 30 ቀናት ወስጥ ለባለስልጣኑ ገቢ ማድረግ፣

2. ከሚፈጸሙ ክፍያዎች ላይ ቀንሶ ያስቀረወን ግብር ገቢ በሚያደርግበት ጊዜ ክፍያ የተፈፀመላትን እና ግብር የተቀነሰበትን የእያንዳንዱን ሰው ወይም ድርጅት ስም፤የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር /TIN/፤ በወሩ ወስጥ ለተጠቀሰው ሰው የተከፈለወን ገንዘብ አጠቃላይ ድምር፣ ተቀናሽ ተደርጎ የቀረወን ግብር እና በእያንዳንዱ ሰው ስም ለባለስልጣኑ ገቢ የተደረገወን ሂሳብ የሚያሳይ ዝርዝር ባለስልጣኑ በሚያዘጋጀው ቅጽ መሰረት ማቅረብ ፤

3. በእያንዳንዱ የግብር ዘመን የተፈፀሙ ክፍያዎችና ከነዚህ ክፍያዎች ተቀንሶ የቀረወን ግብር የሚያሣይ የሂሣብ ሰነዶችን የሚያዝና ባለስልጣኑ ምርመራ እንዲደረግባቸው ሲጠይቅ የማቅረብ ፤

4. የተፈፀሙ ክፍያዎችና ከነዚህ ክፍያዎች ተቀንሶ ስለቀረው ግብር የሚያሣዩ የሂሣብ ሰነዶች በንግድ ህግ ለተወሰነው የሰነድ መያዣ ጊዜ ወይም የታክስ ማስታወቂያ ለባለስልጣኑ ከቀረበበት ቀን ጀምሮ ለ5 አመታት፣ ከሁለቱ ረዥም ለሆነው ጊዜ ማቆየት ፤

5. ከላይ የተገለፁትን ሠነዶች ኮፒ ባለስልጣኑ በሚሰጠው ቅፅና ሁኔታ እንዲሁም በሚወስነው የጊዜ ልዩነት እንዲያቀርብ ሲጠየቅ ማቅረብ ፤

6. ግብር ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ ያለበት ሰው በክፍያ ወቅት ግብር ቀንሶ ሲያስቀር የግብር ከፋዩን ስም ፤አድራሻና የግብር ከፋዩን መለያ ቁጥር በማጠቀም መመዝገብ እና ሂሳቡን በዚሁ መሰረት መያዝ ፤

7. ግብር ለተቀነሰበት ሰው ተከታታይ ቁጥር ያለው ደረሰኝ መስጠት፡፡

ክፍል አራት

<u>የሂሳብ አማዘጋገብ ማካካሻ እና የተመላሽ አፈጻጸም</u>

14. የቅድመ ግብር ክፍያ አማዛጋገብ፣ ሪፖርት አቀራረብና የገቢ ሚከተላለፍ

1. በታክስ ባለስልጣኝት ስለሚፈረግ የቅድመ ግብር ክፍያ ሂሳብ አማዛጋገብ

ሀ) ከተከፋይ ሂሳብ ላይ የተቀነሰ ታክስ የንግድ ትርፍ ግብር ወይም የቤት ኪራይ ገቢ ግብር አካል በሚሆኑ የታክስ ባለስልጣኝት የራሳቸውን ድርሻ ሲሰበስቡ በተለሚዷው የቀጥታ ታክስ ገቢ እንደ አግባብነቱ በ1102 ወይም በ1104/1103 በሚደበኛ ገቢነት ይማዝግባሉ፡፡

ለ) የታክስ ባለስልጣኝት ከራሳቸው ህጋዊ ገቢ ውጭ የሌሎች ታክስ ባለስልጣኝትን ድርሻ የሚበሰብበት ሁኔታ ሲያጋጥም በአደራ ሂሳብ ቁጥር 5026 መማዝገብ አለባቸው፡፡

ሐ) የገቢዎች ሚኒስቴር በታክስ ባለስልጣኝት ከሚበሰብ የቅድመ ግብር ክፍያ ጋር በተያያዘ ግብሩን ቀንሶ የሚያስቀረው ሰው እና ገቢውን የሚበሰበው የታክስ ባለሥልጣን ሂሳቡን የሚማዝገብበትን፣ ገቢው እና ከገቢው ጋር የተያያዘ አግባብነት ያለው ሚረጃ የገቢው ባለቤት ለሆነው የፌደራል ወይም የክልል ወይም የከተማ አስተዳደር ታክስ ባለሥልጣን የሚላለፍበትን፣ ሪፖርት የሚዘጋጅበትና ለሚመለከታቸው አካላት የሚቀርብበትን የአሰራር ስርዓት በማዘርጋት ተፈጻሚ እንዲሆን ያደርጋል፡፡

2. ግብር ቀንሰው የሚያስቀሩና ግብር የሚቀነስባቸው ሰዎች ሂሣብ አማዛጋገብ

ሀ) ማንኛውም በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 92 ግብርን ቀንሶ ገቢ የሚድረግ ኃላፊነት የተጣለበት ሰው ዕቃም ሆነ አገልግሎት ሲገዛ እንዲሁም ሻጩ ዕቃም ሆነ አገልግሎት ሲያቀርብ አጠቃላይ የግዥውን ወይም የሽያጩን ሙሉ ዋጋ በሂሳብ ማዝገብ መማዝገብ አለበት፡፡

ለ) ዕቃውን ወይም አገልግሎቱን የሚዛው ሰው ወይም ድርጅት ሙሉ ክፍያውን እንደወጪ በመማዝገብ 2% /ሁለት በመቶ/ ከተከፋይ ሂሳብ ተቀናሽ ግብሩን በደረሰኝ ገቢ በሚድረግ ይማዝግባል፡፡ አማዛጋገቡም -

- ግዥ /ተከፋይ ሂሣብ /100%/ .... ደቢት
- ጥሬ ገንዘብ /cash (98%) .... ክሬዲት
- የቅድሚያ ግብር ክፍያ Withholding tax payable (2%) …. ክሬዲት

በሚድረግ ይሆናል፡፡

ሐ) የዕቃው ወይም የአገልግሎት አቅራቢም ሙሉ ሂሣቡን ተቀብያለሁ ሲል ደረሰኝ በማጠት ለ2% /ሁለት በመቶ/ ከተከፋይ ሂሣብ የሚቀነስ ቅድሚያ ግብር ከፈልኩ በማለት ገዥው በሚሰጠው ደረሰኝ መሠረት በቅድሚያ ግብር ክፍያ ይዞ በሂሣብ ማዝገቡ ያሰፍራል፡፡

በዚህም ማሰረት ፡-

- ጥሬ ገንዘብ (98%)......................................… ደቢት

- የቅድሚያ ግብር ክፍያ /pre paid tax/ (2%)……… ደቢት
- ሽያጭ /ተሰብሳቢ ሂሣብ (100%) ……………….….. ክሬዲት

በሚድረግ መመዝገብ አለበት፡፡

መ) ገዢው በተከፋይ የተመዘገበውን የቅድሚያ ግብር ለግብር ባለስልጣን ገቢ ሲያደርግ "የቅድሚያ ግብር ክፍያ" ሂሣብ ደቢት ጥሬ ገንዘብ ወይም ባንክን ደግሞ ክሬዲት በሚድረግ ሂሳቡን ያካክሳል፡፡ በተመሳሳይ ሜልኩም ሻጩ የዓመቱን ሂሳብ ዘግቶ የሚፈለግበትን የንግድ ትርፍ ግብር /ክሬዲት/ ሲከፍል በቅድሚያ ግብር ክፍያ (Advance ወይም prepaid tax) ላይ ከሚሄየው ሂሳብ /ደቢት/ ላይ በማቀናነስ ልዩነቱን ይከፍላል፡፡

15. ተቀንሶ ገቢ የተደረገ ግብር ስለማካካስ እና ተመላሽ አፈጻጸም

1. ግብር ከፋዩ የግብር ዘመኑ ካለፈ በኃላ ቀደም ሲል በነበሩት የግብር ዘመናት ያልተቀነሰ ቅድመ ግብር ክፍያ የከፈለ እንደሆነ እንዲሁም ቅድመ ግብሩ ከተከፈለ በኋላ የተገዛው ዕቃ ተመላሽ የተደረገ ወይም የኪራይ ዘመኑ ከማጠናቀቁ በፊት ውሉ የተቋረጠ እንደሆነ፣ በግኘው ወቅት የተከፈለው ቅድመ ግብር በተከፈለበት ግብር ዘመን ለሚፈለግበት የኪራይ ገቢ ግብር ወይም የንግድ ትርፍ ግብር ማካካሻ ይወላል፡፡

2. በታክስ አስተዳደር አዋጁ አንቀጽ 49 እና 50 ማስረት ግብር ከፋዩ በብልጫ የተከፈለ የቅድሚያ ግብር ክፍያ ተመላሽ ሲጠይቅ ባለሥልጣኑ በግብር ከፋዩ የቀረበው የሂሳብ መግለጫ ዕወቅና በተሰጠው የውጭ ኦዲተር የተሚሚ መሆኑን በማጣራት እና ግብር ከፋዩ ያቀረባቸው የይካካስልኝ ወይም የይመለስልኝ ጥያቄ በደጋፊ ሰነድ የተደገፈና የቅድመ ታክስ ክፍያው ዝርዝር ሚጃ ለምሳሌ መቼ ተቀናሽ እንደተደረገ፣ ከየትኛው ሽያጭና ምን ያህል እንደተቀነሰ እንዲሁም እንዲመለስለት ያቀረበውን የቅድሚያ ግብር ክፍያ በዕቃ ግዥ ዋጋ ወስጥ ያለማካተቱን ወይም በተሰብሰቢ ሂሳብ ማያዙን የመሳሰሉትን ሚረጋገጥ ይኖርበታል፡፡

3. የሂሳብ መዝገብ ለሚይዝ ወይም የሂሳብ መዝገቡ ወድቅ ለሆነ ግብር ከፋይ ዕቃዎች ወደ ሀገር በሚገቡበት ጊዜ፣ በሀገር ወስጥ ከሚፈፀሙ ክፍያዎች ላይ ተቀንሶ በቅድሚያ የተከፈለ ግብር እና በግብር ዓመቱ ተከፋፍሎ ለባለስልጣኑ ገቢ የተደረገ ግብር በሚቀርበው ማስረጃ መሠረት ይቀነሳል፡፡

4. በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 49 ማስረት ታክስ ከፋዩ በግብር አመቱ ከተከፋይ ሂሳብ ላይ ተቀንሶ ለቀረበት በቅድሚያ ለከፈለው ግብር ማካካሻ ለማግኘት ባለሥልጣኑ በሚወስነው አኳኋን ግብሩን ያቀናነሰበትን የደረሰኝ እና የዲክላራሲዮን ዝርዘር ሠንጠረዥ ማቅረብ ይኖርበታል፡፡

5. በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 50 ማስረት ታክስ ከፋዩ ከተከፋይ ሂሳብ ላይ በቅድሚያ የከፈለው ግብር ሊከፍል ከሚገባው በላይ መሆኑ ተረጋግጦ በብልጫ የከፈለው ገንዘብ በሌሎች የታክስ ሕጎች ማስረት ለሚፈለግበት ዕዳ ተካክሶ ተራፊው ገንዘብ እንዲመለስለት ከተወሰነ ተመላሽ የሚፈጸመው ለዚሁ አላማ ተብሎ ከተያዘ በጀት ላይ ይሆናል፡፡

16. የክልል/የከተማ አስተዳደር ታክስ ባለስልጣኑት የስራ ኃላፊነት

የክልል፣ የከተማ አስተዳደር ታክስ ባለሥልጣኑት፣

1. የታክስ ግዴታቸውን በክልል፣ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር ታክስ ባለስልጣኑት በኩል የሚወጡ ግብር ቀንሰው የማስቀረት ግዴታ ያለባቸው ሰዎች እና ከተከፋይ ሂሣብ ላይ ግብር ተቀናሽ እንዲያደርጉ ሕጉ ኃላፊነት ለሰጣቸው አካላት የምስክር ወረቀት ይሰጣሉ፡፡

2. ግብር ቀንሰው ገቢ የማድረግ ግዴታ የተጣለባቸው የክልል /የከተማ አስተዳደር ግብር ከፋዮች ቀንሰው ያስቀሩትን ግብር የሚያስታውቁበትንና ገቢ የሚያደረጉበትን ቅፅ የገቢዎች ሚኒስቴር በሚያዘጋጀው ዓይነት በማሳተም ጥቅም ላይ እንዲውል ያደርጋሉ፡፡

3. ግብር ቀንሰው ገቢ የማድረግ ግዴታ የተጣለባቸው ሰዎች ከተከፋይ ሂሳብ ላይ የሚቀነሰውን ግብር አስመልክቶ የግብር ከፋዮቹን ማንነት፣ የከፈሉትን የግብር መጠንና የክፍያውን ጊዜ የሚገልጽ መዝገብ ወይም ፎርም እንደአስፈላጊነቱ የገቢዎች ሚኒስቴር በሚያዘጋጀው ዓይነት በማሳተም ጥቅም ላይ ያውላሉ፡፡

4. ግብር ቀንሰው ገቢ እንዲያደርጉ ግዴታ የተጣለባቸው በእያንዳንዱ ግብር ቀንሶ በሚያስቀር ሰው ስም ማህደር ይከፍታሉ፡፡

5. ከቅድመ ግብር ክፍያ አሰባሰብ ጋር በተያያዘ በአፈፃፀም የሚያጋጥሙ ችግሮችን የገቢዎች ሚኒስቴር፣ የገንዘብ ሚኒስቴር እና የሚመለከታቸው ሌሎች አካላት በመመካከር መፍትሔ እንዲያገኙ ይደረጋሉ፡፡

6. በገቢ ግብር አዋጅ መሰረት ለግብር ከፋይ ተመላሽ ክፍያ የሚውል በጀት ይይዛሉ፡፡

7. ግብር ቀንሰው ገቢ እንዲያደርጉ ግዴታ የተጣለባቸው አካላት መቼ፣ ከማን፣ እና እንዴት ግብር ቀንሰው በየደረጃው ለሚገኙ የታክስ ባለስልጣኑት ገቢ ማድረግ እንደሚገባቸው ትምህርትና ሥልጠና ይሰጣሉ፡፡

8. የክልልና ከተማ አስተዳደር ታክስ ባለስልጣኑት ከቅድመ ግብር ክፍያ ሰብስበው ለሌሎች ታክስ ባለስልጣኑት ያስተላለፉትን ገንዘብ አስመልክቶ ለገቢዎች ሚኒስቴር በየወሩ ሪፖርት ያቀርባሉ፡፡

17. የገቢዎች ሚኒስቴር ኃላፊነት

የገቢዎች ሚኒስቴር፣

1. ግብር ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ ያለበት ሰው ቀንሶ ያስቀረውን ግብር የሚያስታውቅበትና ገቢ የሚደረግበት፣ የሚመለከታቸው አካላት ስለመቀነሱ እንዲያውቁት የሚደረግበት እና ግብር ከፋዮቹ እነማን መሆናቸውን የሚገልፅ መረጃ የሚመዘገብበት መዝገብ ወይም ፎርም ያዘጋጃል፤

2. ግብር ቀንሰው ገቢ እንዲያደርጉ ኃላፊነት የተሰጣቸው ሰዎች የገቢ ግብር አዋጁ በሚያዘው መሠረት ግዴታቸውን መወጣታቸውን ለመከታተልና ለመቆጣጠር በእያንዳንዱ ግብር ቀንሶ በሚያስቀር ድርጅት/ሰው ስም ማህደር ይከፍታል፡፤

3. በአፈፃፀም በሚያጋጥሙ ችግሮች ላይ ከክልልና ከተማ አስተዳደር ታክስ ባለሥልጣናት እንዲሁም ከገንዘብ ሚኒስቴር እና ከሚመለከታቸው ሌሎች አካላት ጋር በመመካከር መፍትሔ ይሰጣል፡፤

4. ለግብር ከፋዮች የተመላሽ ክፍያ የሚውል በጀት ይይዛል፡፡

5. ግብር ቀንሰው ገቢ እንዲያደርጉ ግዴታ የተጣለባቸው አካላት መቼ ከማን እና እንዴት ግብር ቀንሰው ግብር ከፋይ ሆነው ለተመዘገቡባቸው ለታክሱ ባለሥልጣን ቅ/ጽ/ቤቶች ገቢ ማድረግ እንደሚገባቸው ትምህርትና ሥልጠና ይሰጣል፡፡

6. ከቅድመ ግብር ክፍያ ተሰብስቦ ለክልሎች/ከተማ መስተዳደሮች ያስተላላፈውን ገንዘብ አስመልክቶ ለገንዘብ ሚኒስቴር በየወሩ ሪፖርት ያቀርባል፡፡

18. <u>የተሻሩ መመሪያዎች</u>

በገቢዎች ሚኒስቴር ሰኔ 25 ቀን 1995 ዓ.ም በቁጥር 01/አ36/35/4 የተላለፈው የቅድመ ግብር ክፍያን ለማስተዳደር የተዘጋጀው የአፈጻጸም መመሪያ በዚህ መመሪያ ተሽሯል፡፡

19. <u>መመሪያው ተፈጻሚ የሚሆንበት ጊዜ</u>

ይህ መመሪያ ከሚያዝያ 1 ቀን 2011 ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መጋቢት 20 ቀን 2011 ዓ.ም

አህመድ ሺዴ
የገንዘብ ሚኒስትር